

Nowy zestaw narzędzi do wspierania Krajowych Programów Przeciwdziałania Gruźlicy w Unii Europejskiej i Europejskim Obszarze Gospodarczym

Zwalczenie gruźlicy do 2030 r.: jakie działania należy podjąć?

Według danych Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób z 2018 r. wskaźnik powiadomień o zachorowaniach na gruźlicę w krajach Unii Europejskiej (UE) i Europejskiego Obszaru Ekonomicznego (EOG) wynosi 10,2 na 100 000 mieszkańców.

Chociaż wskaźniki wykazują stały spadek, aby osiągnąć cele organizacji WHO w ramach „Strategii pokonania gruźlicy” do 2030 r. konieczne jest podjęcie szerszych działań - zarówno w krajach o niskiej jak i wysokiej zachorowalności, co wymaga zdecydowanego i spójnego działania.

Istnieją istotne różnice w rozwoju i wdrażaniu krajowych planów strategicznych oraz wytycznych na terenie UE/EOG. WHO i niektóre europejskie kraje członkowskie opublikowały wcześniej zestaw narzędzi, którego celem było zapewnienie metodologicznego podejścia do przygotowania wstępnej wersji krajowych planów strategicznych. Potrzebne jest jednak bardziej ukierunkowane i wspierające podejście, które obejmie śmiałe, specyficzne dla Europy cele i pomoże w ich realizacji.

Aby pomóc w realizacji tego istotnego zamiaru, opracowaliśmy zlecony przez CHAFEA zestaw narzędzi do europejskiej strategii zwalczania gruźlicy, który jest łatwo dostępny i przystępny dla wszystkich.

Zestaw narzędzi do strategii zwalczania gruźlicy przeznaczony dla krajów europejskich.

Zestaw wspiera krajowe plany rozwoju lub poprawy sytuacji dotyczącej gruźlicy poprzez zapewnienie aktualnych wytycznych w sprawie kluczowych elementów planu działania lub strategii w tej kwestii. Zestaw łączy najnowsze, skoncentrowane na EU/EOG dowody oraz opinie ekspertów z 31 krajów członkowskich tych obszarów.

Stanowi on praktyczny instrument do rozwoju strategii lub planów działania specyficznych dla danego kraju i dotyczących zwalczania gruźlicy oraz umożliwia wdrożenie strategii zwalczania gruźlicy na podstawie zasad przejętych z wcześniej opublikowanego przez WHO ogólnego zestawu narzędzi, wspólnej strategii zwalczania gruźlicy w Anglii oraz krajowego planu zwalczania gruźlicy w Holandii. Celem niniejszego Zestawu narzędzi dla strategii zwalczania gruźlicy jest:

- Zapewnienie punktu odniesienia dla interwencji w priorytetowych obszarach specyficznych dla UE i EOG w celu poprawy kontroli i zapobiegania gruźlicy;
- Wsparcie planowania na poziomie krajowym oraz przydział zasobów w oparciu o wzajemną ocenę dowodów i danych źródłowych.
- Zapewnienie wsparcia przy mobilizowaniu dużego zaangażowania i współpracy z grupami partnerskimi.

Uzyskanie własnej kopii Zestawu narzędzi i korzystanie z niej

Zestaw narzędzi dla europejskiej strategii zwalczania gruźlicy jest praktycznym narzędziem przeznaczonym dla wszystkich specjalistów zajmujących się gruźlicą w celu informowania o rozwoju krajowych planów strategicznych dotyczących zwalczania tej choroby i umożliwienia krajom i Europie jej wyeliminowania.

Oczekujemy, że Zestaw narzędzi będzie dalej zatwierdzany w kontekście europejskim, dla którego został opracowany, na przykład w miejscach posiadających i nieposiadających planu działań lub strategii zwalczania gruźlicy, w miejscach o niskiej lub średniej zachorowalności oraz w różnych regionach geograficznych (np. miejsc we wschodniej i zachodniej UE/EOG). Oczekujemy, że Zestaw narzędzi będzie pilotowany w różnych miejscach.

**Kopię zestawu można pobrać z naszej strony internetowej e-detecttb.eu.
W celu uzyskania dalszych informacji należy przesłać e-mail na adres dominik.zenner@ucl.ac.uk.**

Sposób tworzenia Zestawu narzędzi: proces współpracy

Proces tworzenia oraz zawartość Zestawu narzędzi do strategii zwalczania gruźlicy E-DETECT koncentrował się na priorytetyzowaniu kluczowych obszarów kontrolowania gruźlicy i był popierany przez portfolio dowodów w kontekście UE/EOG. W skład portfolio dowodów wchodziły:

- Ogónoeuropejskie badanie planów kontrolowania oraz strategii zwalczania gruźlicy obejmujące priorytetyzację obszarów wymagających działania oraz bariery w podejmowaniu interwencji dotyczących kontroli i zapobiegania gruźlicy.
- Systematyczna analiza w oparciu o regularne przeglądy bazy danych niezbędnych dla kontrolowania i zapobiegania gruźlicy
- Systematyczny przegląd oraz synteza danych dotyczących barier i aktywatorów do wdrażania zasad, strategii i wytycznych dla kontrolowania i zapobiegania gruźlicy
- Opinie ekspertów z programu przedstawicielskiego UE/EOG i krajowych ognisk zapalnych uzyskane podczas spotkania partnerskiego, które odbyło się w październiku 2018 r. w Lejdzie w Holandii oraz dalszy dialog z partnerami.

Współpracowaliśmy z szeregiem partnerów, w tym z oficjalnym programem krajowych ognisk chorobowych i kontroli gruźlicy prowadzonym we wszystkich krajach UE/EOG, z Komisją Europejską, Europejskim Centrum Kontroli Chorób (ECDC), WHO Europa, innymi ekspertami w dziedzinie gruźlicy, przedstawicielami organizacji społecznych, środowiskiem akademickim oraz sektorem pozarządowym i społecznym.

Jak opracowaliśmy Zestaw narzędzi: Osiągnięcie konsensusu oraz wyniki

Pomimo dostępności przewodnika metodologicznego WHO przeznaczonego do rozwijania planu strategicznego od 2015 r., wyniki naszego ogónoeuropejskiego badania wykazały istotne różnice w rozwoju i wdrażaniu strategii, ponieważ 14 z 31 krajów członkowskich UE/EOG nie posiadało strategii kontrolowania gruźlicy.

Po przeanalizowaniu wyników z portfolio danych, eksperci uzgodnili dziewięć kluczowych elementów krajowego planu lub strategii zwalczania gruźlicy:

- Zwiększanie świadomości zagrożenia gruźlicą wśród pracowników służby zdrowia oraz innych usługodawców
- Celowe szczepienia przeciwko gruźlicy (BCG)
- Poprawa leczenia wielolekoopornej gruźlicy oraz zapobieganie jej występowaniu
- Śledzenie kontaktów
- Zarządzanie koinfekcją HIV-TB
- Radzenie sobie z gruźlicą w grupach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji
- Celowe badania przesiewowe przeciwko gruźlicy w grupach wysokiego ryzyka
- Nadzór i monitorowanie
- Szkolenia i doskonalenie pracowników specjalizujących się w zwalczaniu gruźlicy

Skoncentrowano się nad trzema z podanych wyżej kluczowych elementów, a mianowicie:

- Zwiększaniem świadomości zagrożenia gruźlicą wśród pracowników służby zdrowia oraz innych usługodawców
- Docieraniem do grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji
- Celowe badania przesiewowe przeciwko gruźlicy w grupach wysokiego ryzyka

Obszary te zostały poddane dalszemu badaniu nie dlatego, że są ważniejsze od innych elementów kluczowych, ale z powodu praktycznych ograniczeń w ich realizacji. Te trzy elementy wraz z możliwymi rozwiązaniami zostały omówione na spotkaniu w Lejdzie w październiku 2018 r. i przedstawione bardziej szczegółowo w Zestawie narzędzi.

Decyzje co do kluczowych elementów, które należy umieścić w krajowej strategii lub planie działania powinny być kierowane przez miejscową jednostkę epidemiologiczną oraz oparte na znajomości społeczności lokalnej przez partnerów. W Zestawie narzędzi zastosowano podejście oparte na danych, które wykorzystuje krajowe i lokalne analizy epidemiologiczne rejestrów przypadków gruźlicy dla rutynowych i wzmocnionych kontroli.

KLAUZULA ZRZECZENIA SIĘ ODPOWIEDZIALNOŚCI Treść niniejszego dokumentu przedstawia opinię autora na jego/jej wyłączną odpowiedzialność; nie może być uznawana za odpowiednik opinii Komisji Europejskiej i/lub Agencji Wykonawczej ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności (CHAFEA) lub jakiegokolwiek innego organu Unii Europejskiej. Komisja Europejska i Agencja nie przyjmują odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych w niej informacji.

